

PRIPREMILI:

Hrvoje Krstić, Danijela Lovoković,
Željka Jurković

Projekt Novog europskog Bauhauasa u Osijeku

Novi europski Bauhaus je ekološki, kulturni i gospodarski projekt Europske unije usmjeren na integraciju održivosti, uključivosti i estetike u svakodnevni život građana. Odabir projekta "Eyes Hearts Hands Urban Revolution - EHHUR" u Osijeku kao jednog od pet ogleđnih projekata priznanje je važnosti i potencijala te inicijative za postizanje ambicioznih ciljeva Europskoga zelenog plana.

Novi europski Bauhaus

Novi europski Bauhaus (NEB) je ekološki, kulturni i gospodarski projekt Europske unije baziran na novim europskim vrijednostima: održivosti, uključivosti i estetici. Cilj NEB-a jest postizanje ciljeva Europskoga zelenog plana. Europa treba postati prvi klimatski neutralan kontinent, a Europska unija moderno društvo te resursno učinkovito i konkurentno gospodarstvo. Europska komisija je 4. svibnja 2022. predstavila pet ogleđnih projekata odabranih za razvoj principa NEB-a. Jedan od tih projekata je i projekt *Eyes Hearts Hands Urban Revolution* (akronim: EHHUR) u koji je uključeno sedam gradova iz sedam europskih država. Hrvatsku predstavlja grad Osijek. Ukupna vrijednost projekta je 4.994.903,75 eura, a projekt se provodi u sklopu programa *Horizon Europe Framework Programme* (HORIZON) od 1. rujna 2022. do 31. kolovoza 2025. Koordinator projekta je *RINA Consulting S.p.A.* iz Italije. U Osijeku u projektu EHHUR sudjeluje sedam partnera: Građevinski i arhitektonski fakultet Osijek,

Fakultet strojarstva i brodogradnje (FSB) Sveučilišta u Zagrebu, Udruga Breza Osijek, Grad Osijek te pridruženi partneri *Gradski prijevoz putnika d.o.o.*, *Obnovljivi izvori energije Osijek d.o.o.* i *Unikom d.o.o.*

Glavni ciljevi projekta

Cilj projekta EHHUR je razviti zajednički osmišljeni metodologiju kao obrazac koji će primjenjivati europski gradovi kako bi u izgradnji ili rekonstrukciji građevina ili dijelova grada postigli principe održivosti, energetske učinkovitosti, uz istodobno uključivanje svih kategorija i dobnih skupina stanovništva, te vodeći brigu o estetici i kvaliteti izgrađenog okoliša. Cilj primjene metodologije je i suzbijanje socioekonomskih segregacija, energetskog siromaštva i propadanja povijesnih središta gradova pogođenih depopulacijom. Nova integrirana metodologija EHHUR-a obuhvaća:

- korištenje digitalnih i zelenih tehnologija
- nove sheme financiranja koje uključuju lokalno gospodarstvo i građane

- inovativne prakse angažiranja građana kako bi postali aktivni sudionici u procesima urbanih transformacija te donošenja odluka
- upotrebu materijala prilagođenih klimatskim promjenama, recikliranih materijala, materijala koji udovoljavaju zahtjevima energetske i ekološke održivosti, uz poštivanje graditeljske baštine i lokalnih kulturnih ekosustava
- kreativno, uključivo korištenje i oblikovanje zgrada i javnih površina.

Uz tri nove europske vrijednosti (održivost, uključivost i estetika) NEB insistira i na trima novim radnim principima: proces rada mora biti participativan (konzultiranje, surazvijanje, samoupravljanje), mora se ostvariti povezanost na više razina (od lokalne do globalne), a proces rada mora biti transdisciplinarni (multidisciplinarni, interdisciplinarni i izvan-disciplinarni).

Logotip projekta *Eyes Hearts Hands Urban Revolution* (EHHUR)

EHHUR se provodi u sedam država i sedam kontekstualno heterogenih gradova u EU-u i pridruženim državama: Belgiji, Danskoj, Grčkoj, Hrvatskoj, Italiji, Portugalu i Turskoj. U ime svake države sudjeluje jedan grad ("svjetionik") koji je predložio jednu ili više lokacija (javnih po-

New European Bauhaus
beautiful | sustainable | together

Logotip Novoga europskog Bauhauasa (NEB)

vršina ili javnih zgrada). Glavne projektne aktivnosti uključuju pripremu projektne zadatka i izradu projektno-tehničke dokumentacije, pri čemu se primjenjuju metodologija i radni principi NEB-a.

EHHUR u Osijeku

U gradu Osijeku odabrana su tri parka i jedna ulica na kojima je planirana urbana transformacija po principima NEB-a. Osijek je dodatno općim vrijednostima NEB-a i EHHUR-a pridružio posebno simboličko značenje kao spoj "starog" i "novog" Bauhauusa: afirmaciju umjetnika iz Osijeka i iz Baranje koji su bili studenti u školi Bauhaus (1919. – 1933.), čije je koncepte inovativnosti i uključenosti stoljeće kasnije preuzeo Novi europski Bauhaus. Lokacije u Osijeku su parkovi i dio ulice u središtu grada koji nisu do kraja uređeni niti ih građani u većoj mjeri koriste. Oni su održavani, ali slabo ili nikako posjećeni. S obzirom na to da NEB ističe uključenost različitih skupina građana u sve faze pripreme projektne zadatka, to se s građanima komuniciralo uživo na lokacijama preko radionica, priredbi, koncerata i sličnog te anketiranjem preko društvenih mreža. Više od 7000 građana različitih dobnih skupina bilo je uključeno u mnoga događanja vezana uz EHHUR. Urbana se transformacija planira tako da se svakoj od lokacija pridruži jedno od četiriju osjetila/atributa iz projekta EHHUR (oči, srce, ruke, urbana revolucija). U trenutnoj fazi provedbe projekta za sve četiri lokacije provedena je nabava za izradu idejnih rješenja koja su završena, a u tijeku je izrada glavnih projekata.

Lokacija: park sa zdcncem uz rijeku Dravu: EYES _ oči _ krug

Ideja: glavni motiv su oči koje simboliziraju horizont, rijeku Dravu (vodu) kao stoljetnu obzornicu Osijeka, vidljivost; rijeka kao spajanje kultura i suživot uz rijeku (vodu); oči koje gledaju u budućnost; oči su različite boje pa prostor komunicira ideju boja (ideju vizualnog) izvorne škole Bauhaus te Otti Berger (studentice i nastavnice na izvornome Bauhausu) i Andora Weininger (konceptualnog umjetnika na izvornome Bauhausu)

Četiri osječke lokacije – javni parkovi i Županijska ulica

Projektni zadatak: kreiranje suvremenog parka primjenom motiva krugova, obnova povijesnog zdenca, sadnja različitih vrsta zelenila koje kroz godinu mijenjaju boje, postavljanje interaktivnih edukativnih digitalnih panela koji posjetitelje informiraju o Osijeku, Dravi, Otti Berger i Andoru Weiningeru, korištenje raznobojnih tkanja Otti Berger kao oblikovni motiv, postavljanje makete zamišljenoga kružnog kazališta Andora Weininger (obzornica = pozornica).

Radionica "Što želite u parku oko zdenca?" (fotografija: Udruga Breza)

Idejno rješenje parka oko zdenca, autori: Bruno Rechner, Senka Šepić, Rechner d.o.o. Osijek, 2023. i 2024. (izvor: Rechner d.o.o.)

Idejno rješenje uređenja Parka Oscara Nemona, autori: Juraj Kopač, Bogdan Paulik i Iva Dujmić, BP Consulting d.o.o., 2024. (izvor: BP Consulting d.o.o.)

Lokacija: Park Oscara Nemona: HEARTS _ srce _ trokut

Ideja: glavni je motiv srce koje simbolizira ljubav, toplinu, osjećaje, povezanost, ljubav majke i djeteta, središte života; postojeća skulptura "Majka i dijete" kipara Oscara Nemona kao simbol ljubavi (izvorni naziv skulpture je Humanity jer je posvećena žrtvama fašizma); prijatelj prijatelju "otkriva srce" – otvoriti park građanima; zahvaljujemo "od srca" – emocionalno; komuniciranje ideje otvorenosti prema različitim kulturama i vjeroispovijestima – ideja humanosti

Projektni zadatak: manje intervencije u preoblikovanje parka primjenom motiva trokuta i srca, sadnja novog visokog i niskog zelenila, znatnije intervencije u parteru projektiranjem novih pješačkih staza kako bi se park integrirao u obodne pješačke staze, postavljanje paviljona i sličnih elementa urbane opreme s digitalnim informacijama o životu i djelu osječkoga kipara Oscara Nemona, educiranje o različitosti vjera i kultura.

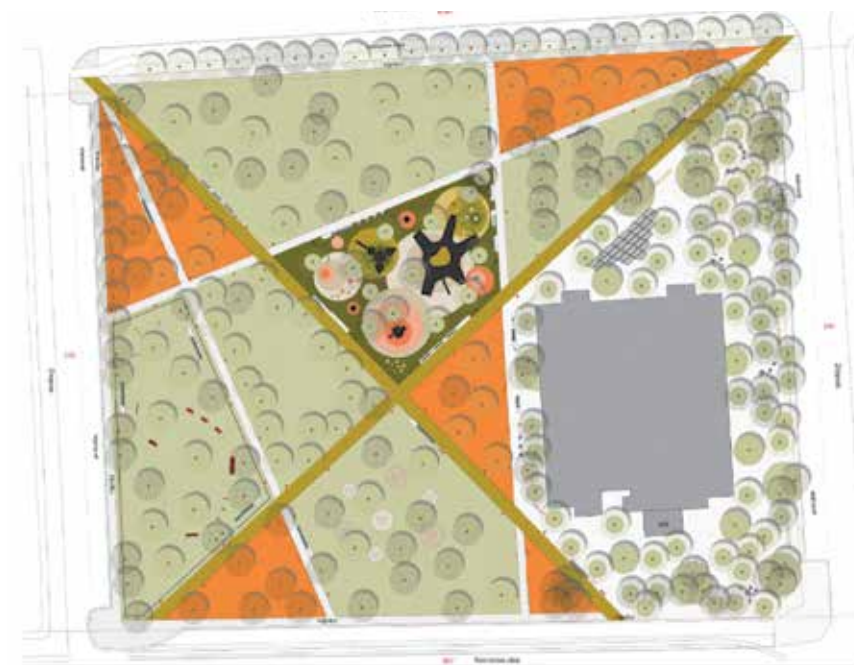

Radionica "Što želite u Parku Oscara Nemona?" (fotografija: Željka Jurković)

Lokacija: Park Zrinjevac sa sportskom dvoranom: HANDS _ ruke _ kvadrat

Ideja: glavni su motiv ruke koje sugeriraju stvaranje, mobilnost, pokret, sport, kreativnost; rukama se ostvaruju vještina (vještina građenja) i djelovanje

Projektni zadatak: energetska obnova Sportske dvorane Zrinjevac, uređenje okolnog parka primjenom motiva pravilnoga kvadratnog oblika dvorane i parka, primjena motiva ravnih linija, horizontala i vertikalna, pravokutnih ploha, četvrtastih

Idejno rješenje parka Zrinjevac, autori: Bruno Rechner, Senka Šepić, Rechner d.o.o. Osijek, 2023. i 2024. (izvor: Rechner d.o.o.)

volumena, rekonstrukcija dvorane i parka treba činiti jedinstvenu i jednostavnu funkcionalnu i oblikovnu cjelinu; sadnja dodatnog visokog i niskog zelenila, pogotovo u istočnome dijelu parka; predvidjeti interaktivno igralište u kojemu je fokus na e-mobilnosti te zelenoj kreativnosti i e-kreativnosti.

Sastanak projektnog tima u vezi uređenja parka Zrinjevac (fotografija: Dino Obradović)

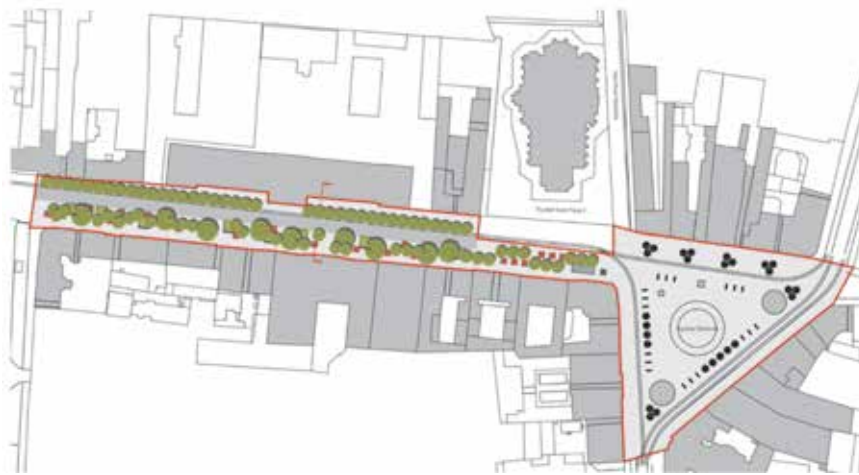
Lokacija: Županijska ulica:

URBAN REVOLUTION _ urbana revolucija _ linearitet

Ideja: glavni je lajtmotiv urbana revolucija u smislu preobrazbe javnih prometnih prostora u nemotorizirane prostore: umjesto motornog prometa pješački i biciklistički promet, umjesto parkirališta zeleni otoci; arhitektura i urbanizam izravno utječu na kvalitetu života i zdravlje ljudi

Radionica "Što želite u Županijskoj ulici?" (fotografija: Udruga Breza)

Idejno rješenje rekonstrukcije Županijske ulice, autori: Bruno Rechner, Senka Šepić, *Rechner d.o.o.* Osijek, 2023. i 2024. (izvor: *Rechner d.o.o.*)

Projektni zadatak: rekonstrukcija dijela Županijske ulice u ulicu namijenjenu pješacima, sadnja novoga visokog zelenila, formiranje edukativnih zelenih otoka o slavonskim biljkama, redizajn parternih ploha.

Zaključak

Rekonstruirane i obnovljene lokacije u europskim gradovima, uključujući Osijek, trebaju kao ogledni primjeri ("svjetionici") pokazati kako se izgradnja ili rekonstrukcija grada može održivo realizirati primjenom već dobrih praksi i njihovim nadopunjavanjem načelima NEB-a i radnih principa NEB-a (klimatska neutralnost, društvena transformacija). Očekivanja od projekta EHHUR su da će se uređenjem lokacija u sedam europskih država i gradova načela NEB-a implementirati u druge gradove, odnosno u planiranje, izgradnju i transformaciju europskih gradova. Lokacije iz projekta EHHUR trebaju postati glavni promotori koji šalju poruke NEB-a, održivost, uključivost i estetiku, te promoviraju primjenu novih tehnologija, digitalnog doba i održive upotrebe energije.

Izvori:

- <https://breza.hr/eyes-hearts-hands/>
- <https://eyesheartshands.eu>
- https://new-european-bauhaus.europa.eu/index_en